

(Време, 17.12.2009)

"Представници државе јесу реаговали јавно, али то није никакво решење, као ни полицијско обезбеђење које су ми омогућили," изјавила је ауторка "Инсајдера" Бранкица Станковић.

Насилје и дивљање навијача у Србији одавно није вест која траје дуже од једног дана, осим у драстичним случајевима, попут убиства Бриса Татона, навијача француског фудбалског клуба Тулуз. Чак и тада, јавност и власт делују изненађено и шокирано, мада је метастаза "навијача" давно почела и несметано се одвија пред нашим очима већ двадесет година.

Први део емисија "Инсајдер: (Не)моћ државе", емитоване 3. децембра на Телевизији Б92, бавио се вођама екстремних навијачких група фудбалских клубова Црвена звезда, Партизан и Рад, чију је забрану недавно затражио републички јавни тужилац. "Инсајдер" је упознао јавност са садржајем преко сто пријава које је полиција подносила последњих година против вођа навијачких група, чија су имена, презимена и фотографије у емисији објављени. У пријавама су кривична дела као што су изнуда, отмица, тешка крађа, продаја опојних дрога, доношење тешких телесних повреда, покушај убиства или убиство, али те кривичне пријаве МУП-а до данас углавном нису процесуиране до краја или су на нивоу Тужилаштва одбачене. У случајевима када су подигнуте оптужнице судски поступци трају годинама, углавном без правоснажних пресуда. До ових података екипа "Инсајдера" је дошла искључиво по Закону о доступности информација и кроз укрштање података. "Инсајдер" је подсетио и да у управама клубова места заузимају политичари, судије, финансијска полиција, јавне личности, али и представници навијача, од којих су многи оптужени за разна кривична дела.

Хајка: После емисије ауторки "Инсајдера" Бранкици Станковић су на страници "Фејсбука" упућене претње силовањем, клањем, убиством, пљуштали су вулгарни коментари, у Београду су се појавили претећи и увредљиви графити против ње, ТВ Б92, судова.

Директор и главни и одговорни уредник Б92 Веран Матић обратио се јавности са

захтевом да држава што пре утврди и каже ко стоји иза напада и одговорне изведе пред лице правде. Бројни НВО-и за заштиту људских права, многобројни медији, домаћа и страна новинарска удружења, представници политичких партија, затражили су истрагу о претњама и заштити новинара.

Председник Србије Борис Тадић поручио је да држава неће толерисати насиље хулигана и криминалаца који прете новинарима, да је држава предузела све мере заштите и најавио да ће државни органи реаговати у складу са законом, ухапсити и процесуирати сваког ко угрожава туђе животе. Министар полиције Ивица Дачић изјавио је да је полиција предузела све мере на откривању особа које прете екипи серијала "Инсајдер".

Претње су, међутим, наставиле да стижу и следећих дана, а Бранкица Станковић добила је полицијско обезбеђење. У изјави за "Политику", она је рекла да претње показују да се они који прете "или осећају потпуно заштићено, или знају да им нико ништа не може," и да то показује колико је држава немоћна. "Представници државе јесу реаговали јавно, али то није никакво решење, као ни полицијско обезбеђење које су ми омогућили," изјавила је ауторка "Инсајдера", додајући да су застрашивања почела да стижу још уочи емитовања, али да ипак није очекивала претње да ће бити заклана, убијена, силована...

Полиција је 7. децембра привела седам особа, од којих су три малолетне, због сумње да су угрозили сигурност Бранкице Станковић тиме што су слали претеће поруке њој и осталим члановима екипе емисије "Инсајдер". Шеф одсека за праћење јавних скупова и главни полицијски инспектор Саша Тодоровић изјавио је да полиција наставља рад на идентификацији особа које су претиле Станковићевој, а да је Истражни судија Општинског суда у Новом Саду покренуо истрагу и одредио притвор до 30 дана осумњиченом В. С. из Новог Сада. Осумњиченима М. Б. из Панчева и Ф. С. из Београда одређена је мера полицијског задржавања од 48 сати, након чега ће уз кривичну пријаву бити приведени истражном судији, рекао је Тодоровић, и додао да ће против осталих особа бити поднети извештаји надлежним тужилаштвима.

Глумица Бојана Маљевић је 9. децембра нападнута у близини пијаце Каленић на Врачару зато што је носила кишобран са знаком Б92. Маљевићева је на свом блогу написала да су јој пришла два момка, узраста 18-19 година, претили и вређали је због кишобрана, да је један од њих ударио по кишобрану, после чега су се удаљили.

(Не)моћ државе: После емитовања прве епизоде "Инсајдера" Слободан Хомен државни секретар у Министарству правде, гостујући на ТВ Б92 оценио је да су, према анализи Министарства правде, полиција и тужилаштво радили свој посао у покушају да се процесуирају кривична дела која су починиле вође навијача, али да су поступци против њих углавном застајали у судовима. Лошу комуникацију између полиције, тужилаштва и суда као један од разлога што кривичне пријаве против вођа неколико хулиганских група нису процесуиране помињала је председница друштва судија Србије Драгана Бољевић.

Представници власти најавили су да ће насиље у спорту и хулиганство бити оштро кажњавани пошто је Влада усвојила предлоге измена Закона о спречавању насиља на спортским теренима, Закона о прекршајима и Кривичног законика, који предвиђају поштравање казнене политике и убрзање судских поступака. Према новим решењима које предлаже Влада, а које би требало да усвоји Скупштина, затворске и новчане казне су за поједине прекршаје повећана до десет пута.

Друга епизода емисије "Инсајдер: (Не)моћ државе" емитована је 10. децембра. Тог истог дана је навијач ФК Рада Бојан Хрватин осуђен пред Окружним судом у Београду на 30 година затвора због убиства навијача Вождовца Бојана Мајића. За кривично дело учествовање у групи која врши насиље осуђена су још тројица навијача Рада: Александар Ковачевић на три године, Горан Пантелић на две и по, а Александар Павловић на годину дана затвора. Они су 4. августа 2005. године, на железничкој станици у београдском насељу Раковица, наоружани ножевима, шипкама и каменицама ушли у воз, знајући да су у њему навијачи Вождовца, а Хрватин је усмртио Мајића са три убода ножем.

У четвртак увече, 11. децембра, у хали Пионир је одиграна кошаркашка утакмица између Партизана и турског Ефес Пилсена. Много више од Партизанове победе, утакмицу су обележили навијачи који су упућивали најпогрдније увреде ауторки "Инсајдера" Бранкици Станковић, ТВ Б92, држави, судовима. По завршетку меча, вређању и погрдама које су скандирали и певали навијачи придружили су се на терену и играчи Партизана. Председник КК Партизана Предраг Даниловић је после тога изјавио да је он лично против сваке врсте вређања, али и да је, према његовом мишљењу, "претенциозно" тражити нешто ружно у утакмици "која је можда најважнија наша утакмица у последњих неколико година". "Моје мишљење је да у еуфорији каква је овде била, ситуација мора шире да се гледа и када су људи понесени емоцијама велике победе. Нажалост, неке ствари се десе, па и ово", изјавио је Даниловић. Министарство спорта осудило је такво понашање, као и представници власти, али клубови се (опет) нису огласили.

За време трибине "Слобода медија се брани истином", чија су тема биле емисије ТВ Б92 "Инсајдер" и "Интервју са Југославом Ћосићем", која је одржана 13. децембра у Културном центру Панчева, у публици је било и навијача. Један од њих је учеснике трибине Бранкицу Станковић и Југослава Ћосића питао због чега Б92 и емисија "Инсајдер" воде хајку против навијача и зашто је навијачко вређање ауторке те емисије на кошаркашкој утакмици Партизан–Ефес пренето као ударна вест.

Можда ће нови и промењени закони допринети смањењу насиља од стране навијача, али да би се нешто заиста променило, потребно је много више. Да је до праве промене дошло биће извесно тек када уместо графита "Правда за Уроша", који су преплавили град пошто је објављено да је на десет година затвора осуђен Урош Мишић, који је 2. децембра 2007. године на стадиону Црвене звезде тешко повредио припадника Жандармерије Небојшу Трајковића, уступе место графиту "Правда за жандара", који је неко ипак исписао у улици у којој Урош Мишић живи. Иначе, пресуду је укинуо Врховни суд, између осталог и зато да би судски вештаци утврдили да ли је запаљена бакља, коју је Мишић гурао Трајковићу у лице, могла да изазове смртне последице. Поновљено суђење је у току.